

**CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATerea DISCRIMINĂRII
AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ**

București, Piața Valter Mărăcineanu nr. 1-3, et. 2, tel/fax: +40-21-3126578, e-mail: cncd@cncd.org.ro

**HOTĂRÂREA NR. 133
din 18.02.2008**

Dosar nr.: 558/2007

Petiția nr.: 10.291/20.09.2007 .

Petent: S P M , prin intermediul Direcției de muncă și protecție socială Alba.

Obiect: Tratament abuziv și discriminator la locul de muncă pe criteriul etniei .

I.1. Numele, domiciliul petentului

I.1.1. S P M . cu domiciliul în .

I.2. Numele și sediul reclamatului.

P M . cu domiciliul în

II. Susținerile părților.

A. Petentul, S P M , sesizează Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării cu privire la următoarele aspecte:

1. La data de 16 oct. 2006 s-a angajat la SC Dacia SA Alba Iulia-Magazinul nr. 115 din Cartierul Ampoi I- pe postul de responsabil raion .
2. După 3 zile de la angajare părinții săi au venit pe la magazin ca simpli cumpărători și cu care a stat de vorbă, fiind văzuți de către șefa de magazin, P M .
3. După acea vizită petenta „nu a mai avut zile bune” cu șefa de magazin. A fost pusă la cele mai grele munci, permanent fiind hărțuită. După 3 luni s-a îmbolnăvit și i-a cerut voie șefei de magazin să meargă la control medical. A fost refuzată de fiecare dată. După o altă criză a fost dusă, de către părinți, la spital și a primit un concediu medical. Concediul medical a fost depus de către tatăl său la șefa de magazin, doamna P
4. La momentul întâlnirii tatălui său cu doamna P aceasta , i-a spus pe un ton sfidător „Ce-ți trebuie mă, nu-ți iau nici un certificat medical”, am dat-o afară , așa faceți voi țiganii când vă săturați de

- muncă”, „Voi țiganii știți să vă descurcați șă să mințiți pe cine vreți, ca să vă atingeți scopul”.
5. După expirarea perioadei de concediu medical s-a prezentat la locul de muncă unde, doamna P , i-a reproșat:”De ce minți țigancă împuțită ce ești. Tu nu ai fost bolnavă, ai dat bani la doctori, așa sunteți voi țiganii”.
 6. A fost obligată de către doamna P să semneze pentru 22 tichete de masă în schib primea doar 17-18.
 7. După un alt incident cu doamna P , petenta s-a adresat conducerii societății(din care făcea parte și sora șefei sale) care, însă, a început să facă presiuni asupra sa pentru ași retrace plîngerea. Datorită neimplicării conducerii societății în soluționarea situației prezentate, petenta și-a înaintat demisia.
 8. Solicită intervenția consiliului în vederea analizării situației prezentate și a face dreptate.

În susținerea afirmațiilor sale petenta a depus în copie documente referitoare la corespondența dintre ea și conducerea societății .

B. P M , prin adresa nr. 13244/24.10.2007, a precizat următoarele:

- 1.A știut de la început etnia căreia îi aparține petenta.
- 2.Au mai fost și alte persoane de etnie roma care au lucrat în magazin.
- 3.A lucrat destul de puțin cu petenta petru că petenta lucra pe o altă tură.
- 4.Poate proba cu martori că nu are un limbaj ca cel descris de petentă(sunt anexate declarațiile lui L A și T M E).
- 5.Discuția pe care a avut-o cu tatăl petentei s-a circumscris situației create de petentă, care nu a anunțat că are concediu medical, acesta intervenind imediat, în prelungirea concediului de odihnă.

C. Raportul echipei de investigații:

- 1.T M E ajutor lucrător gestionar, A L casier-, Z C -supraveghetor raion-, P C operator calculator-, au declarat că cele sesizate prin petiție nu sunt reale.
2. Aspectele sesizate conducerii societății au privit latura penală a unor fapte referitoare la tichetele de masă.
3. Conducerea societății i-a oferit petentei un alt loc de muncă în care, aceasta , a lucrat doar o singură zi.

III. Descrierea presupusei fapte de discriminare

Relațiile de muncă afectate de apartenența petentei la etnia roma.

IV. Procedura de citare

Urmare petiției înregistrate cu nr. 10.291 din 20.09.2007, formulată de petent, Colegiul Director prin citațiile nr. 14.692 și 14.693 din 07.11.2007 a citat părțile pentru data de 29 11 2007.

La data audierii nu s-au prezentat părțile.

În fapt, Colegiul director a reținut că în cadrul raporturilor de muncă ale petentei a existat un conflict între aceasta și reclamată, care, conform petiției, a utilizat cuvinte injurioase la adresa romilor.

În drept, Colegiul Director reține că „România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate” (**Constituția României**, art. 1, alin. 3).

Potrivit **Constituției României**, art. 20 alin 1, „Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte.

Art. 30 al **Constituției României**, care asigură libertatea de exprimare, prevede și limitele acestei libertăți:

„(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

Convenția Europeană a Drepturilor Omului, art 14 prevede: „Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională și socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație”.

Protocolul nr. 12 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, art 1 prevede interzicerea generală a discriminării:

„1. Exercitarea oricărui drept prevăzut de lege trebuie să fie asigurată fără nici o discriminare bazată, în special, pe sex, pe rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau oricare altă situație.

2. Nimeni nu va fi discriminat de o autoritate publică pe baza oricăruia dintre motivele menționate în paragraful 1.”

Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială definește prin art. 1 discriminarea rasială prin următoarele: „În prezenta convenție, expresia «discriminare rasială» are în vedere orice deosebire, excludere, restricție sau preferință întemeiată pe rasă, culoare, ascendență sau origine națională sau etnică, care are ca scop sau efect de a distruge sau compromite recunoașterea, folosința sau exercitarea în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alt domeniu al vieții publice.”

Ordonanța de Guvern nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare (în continuare **O.G. 137/2000**), republicată, la art. 2 alin 1 stabilește: „Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, nationalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.”

Conform art 2, al (4) din **O.G. 137/2000**, republicată: „Orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități atrage răspunderea contravențională conform prezentei ordonanțe, dacă nu intră sub incidența legii penale.”

Art. 15 al **O.G. 137/2000**, republicată, garantează dreptul la demnitate personală, stabilind: „Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității sau crearea unei atmosfere intimidante, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acesteia/acestuia la o rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau categorie defavorizată, ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia/acesteia”.

In analiza obiectului petiției dedus soluționării, corelativ aspectelor invocate în cauza, suntem de opinie că, astfel cum a statuat Curtea Europeană a Drepturilor Omului, „discriminarea este tratarea diferită, fără o justificare obiectivă și rezonabilă a unor persoane aflate în situație similară. (vezi CEDO, cauza *Willis v. the United Kingdom*, nr. 36042/97, § 48, ECHR 2002-IV).

Violența rasială este un afront particular adus demnității umane, și din perspectiva consecințelor periculoase pe care le produce, determină din partea autorităților o vigilență și o reacție viguroasă. Pentru acest motiv, autoritățile trebuie să utilizeze toate mijloacele pentru a combate rasismul și violența rasială, prin consolidarea viziunii democrației unei societăți în care diversitatea nu este percepută ca o amenințare dar ca o sursă de îmbogățire a sa. (vezi cauza *Nachova vs. Bulgaria*, nr. 43577/98 și nr. 43579/98, Decizia Marii Camere, paragraf. 145)

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că atunci când se investighează incidente violente, autoritățile statului au obligația de a dispune toți pașii necesari pentru a demasca orice motiv rasist și de a stabili dacă ura rasială sau prejudecățile au jucat sau nu un rol în incidente. Se admite în acest sens, că demonstrarea motivației rasiale va fi deseori extrem de dificilă în practică. Obligația statului de a investiga posibilele acte rasiste este un act de investigație și nu una absolută. Autoritățile trebuie să depună diligențe rezonabile pentru a administra și asigura probe, să exploreze toate mijloacele de a afla adevărul și de a pronunța decizii motivate deplin, imparțiale și obiective, fără a omite fapte suspecte care pot fi indicative sub aspectul inducerii violenței motivate rasial. (Vezi cauza *Bekos și Koutropoulos vs. Grecia*, nr. 15250/02, Hotărârea din 23.11.2004, paragraf. 68, vezi *mutatis mutandis*, *Nachova și alții v. Bulgaria*, nos. 43577/98 și 43579/98, §§ 158-59, 26.02.2004).

De asemenea, Curtea consideră că obligația autorităților de a investiga posibilele conexiuni între atitudini rasiste și un act de violență, reprezintă un aspect

al obligației procedurale a acestora care deriva din Articolul 3 al Convenției Europene a Drepturilor Omului dar poate fi interpretată ca implicată din responsabilitățile ce decurg din Articolul 14 al Convenției de a garanta valorile fundamentale conținute în Articolul 3, fără discriminare. (Vezi cauza Bekos și Koutropoulos vs. Grecia, nr. 15250/02, Hotărârea din 23.11.2004, paragraf. 70).

Curtea Europeană a Drepturilor Omului consideră că orice dovadă de abuz verbal rasist împotriva persoanelor care fac parte dintr-o minoritate etnică sau alta este extrem de relevantă pentru a stabili dacă acte de violență induse de ură și nelegale au avut sau nu loc. Acolo unde astfel de dovezi rezultă din investigațiile efectuate, trebuie verificat și dacă sunt confirmate, o examinare detaliată trebuie inițiată pentru a stabili orice posibile motive rasiale. (vezi cauza Nachova și alții v. Bulgaria, nos. 43577/98 și 43579/98, §§ 162, 26.02.2004).

Examinând petiția, și faptele sub aspectul întregului cumul de împrejurări și raportându-ne la prevederile Ordonanței de Guvern nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, reținem că acestea constituie cadrul general al reglementării discriminării în legislația românească, sub aspectul materiei și a răspunderii juridice, aflându-ne în domeniul regimului juridic contravențional, respectiv al răspunderii contravenționale.

Privind dreptul la demnitate, garantat prin art. 1 alin. 3 al **Constituției României** („România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989 și sunt garantate”), (a) restricția acestui drept nu este prevăzută în mod expres de nici o prevedere legală, dar se poate interpreta că asigurarea libertății de exprimare (art. 30 al **Constituției României**) limitează practic acest drept (nu trebuie însă omis faptul că alin. 6 al art. 30 al **Constituției** prevede: „Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei nici dreptul la propria imagine”, motiv pentru care Curtea Constituțională a României, prin **Decizia nr. 62 din 18.01.2007**, a anulat abrogarea insultei și calomniei din **Codul penal al României**), (b) restricția nu are un scop legitim, întrucât injuriile împotriva romilor nu produc efecte pozitive, ci crează o tensiune între diferite comunități, (c) restricția nu este necesară într-o societate democratică.

Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale consideră că dreptul la demnitate este una dintre valorile supreme: „Obiectul juridic al infracțiunilor de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și, respectiv, art. 206 din Codul penal, îl constituie demnitatea persoanei, reputația și onoarea acesteia. Subiectul activ al infracțiunilor analizate este necircumstanțiat, iar săvârșirea lor se poate produce direct, prin viu grai, prin texte publicate în presa scrisă sau prin mijloacele de comunicare audiovizuale. Indiferent de modul în care sunt comise și de calitatea persoanelor care le comit — simpli cetățeni, oameni politici, ziariști etc. —, faptele care formează conținutul acestor infracțiuni lezează grav personalitatea umană, demnitatea, onoarea și reputația celor astfel agresați. Dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului

penal, ele ar conduce la reacția de facto a celor ofensați și la conflicte permanente, de natură să facă imposibilă conviețuirea socială, care presupune respect față de fiecare membru al colectivității și prețuirea în justa măsură a reputației fiecăruia. De aceea, valorile menționate, ocrotite de Codul penal, au statut constituțional, demnitatea omului fiind consacrată prin art.1 alin.(3) din Constituția României ca una dintre valorile supreme.”

Colegiul director reține că, pentru ca o faptă să fie calificată drept faptă de discriminare, aceasta, trebuie să îndeplinească, cumulativ ,mai multe condiții :

1.Existența unui tratament diferențiat, manifestat prin deosebire, excludere, restricție sau preferință (existența unor persoane sau situații aflate în poziții comparabile).

2.Existența unui criteriu de discriminare, potrivit art. 2, alin. 1 din O.G. nr. 137/2000, republicată.

3.Tratamentul diferențiat să nu fie justificat obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a acelu scop să nu fie adecvate și necesare;

4.Tratamentul diferențiat să aibă drept scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate a unui drept recunoscut de lege;

Având în vedere aspectele precizate mai sus Colegiul Director reține că, în cauza dedusă soluționării, nu sunt probe care să susțină afirmațiile petentei , motiv pentru care va clasa dosarul.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, **cu unanimitate de voturi** ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. aspectele sesizate prin prezenta petiție nu sunt susținute de probe astfel cum sunt prevăzute prin Ordonanța de Guvern nr.137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată;
2. clasarea dosarului;
3. o copie a hotărârii se va transmite fiecărei părți.

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit **Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului Director prezenți la ședință

COMȘA CORINA NICOLETA-Membru

GERGELY DEZIDERIU – Membru

HALLER ISTVAN – Membru

IONIȚĂ GHEORGHE – Membru

PANFILE ANAMARIA– Membru

TRUINEA ROXANA-Membru

Data redactării 03. martie 2008

